

HVAD OPTAGER FORSKEREN?

Den ensomme forsker i elfenbenstårnet hører fortiden til. I dag skal forskerens viden ud i verden til dem, den berører. Men hvad berører forskeren? Asterisk stiller i hvert nummer spørgsmålet til en forsker – denne gang til lektor **Kirsten Elisa Petersen**

IKKE EN NATURLOV AT UDSATTE UNGE BLIVER KRIMINELLE

Hvordan kan samfundet trænge igennem med en tidlig indsats over for børn i udsatte boligområder? Lektor **KIRSTEN ELISA PETERSEN** er optaget af, hvordan vi forebygger kriminalitet og problemer blandt børn og unge. Her fortæller hun om sin forskning ud fra tre nedslag.

Fortalt til **KNUD HOLT NIELSEN**

1

STOLTE MØDRE I UDSATTE BOLIGOMRÅDER

Jeg er optaget af det felt, der handler om udsatte børn og unge. Fra de allermindste spædbørn til de næsten voksne unge. Jeg har lige afsluttet et projekt om sundhedsplejens arbejde med små udsatte børn og deres familier. Igennem et helt år har jeg med feltstudier og interviews fulgt sundhedsplejens

arbejde med "særlige mødregrupper" og udvidede hjemmebesøg i udsatte boligområder.

Vi ved fra utallige studier, at den tidlige forebyggende indsats er afgørende. Det, der sker i den tidlige barndom, har afgørende betydning for resten af barnets opvækst og videre uddannelse. Alligevel er betydningen af sundhedsplejens arbejde først nu blevet undersøgt forskningsmæssigt og empirisk i Danmark.

Sundhedsplejen arbejder med udvidede indsatser over for minoritetsmødre, der ofte står uden for arbejdsmarkedet og sjældent taler det danske sprog. En gang om ugen mødes de bl.a. i lokale kulturhuse i tre timer med alle deres børn. Sådan en fredag er der typisk 20-25 mødre og 30-35 børn i alle aldre – og så tolke til de forskellige minoritetssprog.

PAVESTOLT MOR

Da Kirsten Elisa Petersen spurgte en mor fra et udsat boligområde, om hun måtte bruge hendes lille datters tegning til forsiden af forskningsrapporten, blev hun mødt af en pavestolt mor. "Jeg blev omfavnet af både moren og tolken," siger Kirsten Elisa Petersen.

Dét, som mødrene især peger på, er et stærkt undervisningsmæssigt element i indsatsen. Det spænder fra indføring i det danske samfund til undervisning i børns udvikling, prævention og graviditetsforebyggelse, sund mad, søvn, daginstitutionens betydning for deres børn, og i det hele taget at barnet skal stimuleres såvel socialt som læringsmæssigt.

Der ligger også en inklusionsfremmende indsats "skjult" i sundhedsplejens arbejde, som rækker videre end dét, vi normalt ville tænke som "sundhedspleje". Mange af mødrene er socialt isolerede, fordi de ikke har familie i Danmark, og de betoner selv meget stærkt betydningen af at mødes og være sammen på denne her måde.

Jeg har kunnet følge mødrenes voksende erkendelse af, hvordan de kan hjælpe deres børn, og den stolthed, de føler, når betydningen af børnenes trivsel og deres bidrag til det går op for dem.

2

BRODERSKABER

Helt aktuelt beskæftiger jeg mig med unge i bander. Jeg har over de sidste år gennemført systematiske interviews med bandemedlemmerne selv. Jeg har set på alle typer af unge i bandegrupperinger – både etnisk danske

unge og minoritetsunge. Det er kriminelle unge, som ofte har gjort nogle voldsomt grimme ting, men hvis vi vil gøre noget ved det og udvikle en forebyggende indsats, er vi nødt til at få en større forskningsmæssig viden om, hvorfor de er endt i f.eks. bander.

Det har været en dataindsamling, som har taget en halv krig, for det er meget svært overhovedet at få adgang til unge i bande-grupperinger. En del af de interviews, jeg gennemførte, foregik faktisk her på universitetet, og mine kolleger har flere gange kigget rimeligt bestyret på mig, når sådan en to meter høj gut med skudsikker kevlar vest er trasket ned ad gangen en fredag eftermiddag efter at være blevet interviewet på mit kontor.

Det er unge mænd i alderen fra 16 til 30 år med nogle klare fælles træk i deres livsfortællinger. De har f.eks. alle meget dårlige erfaringer med skolen, som de ikke har kunnet se formålet med. Mit datamateriale er fyldt med fortællinger om, hvordan respondenterne allerede fra 3.-4. klasse føler sig opgivet af skolen og lærerne. De unge har så haft forskellige 'mestringsstrategier' til, hvordan de kunne bevæge sig under radaren. Én fortalte, hvordan han havde kunnet gå i skole igennem to år uden at have været der fysisk, og uden at nogen opdagede det. Ikke engang hans forældre. For han var jo taget af sted hver morgen. Det er i tidslommen fra 4. til 7. klasse, at de unge har bevæget sig ind i kriminalitet. Først småkriminalitet, og så har det ligesom rullet. Det, de så til gengæld finder i bande-grupperingerne, er et fællesskab og et broderskab. For livet for nogle af dem.

Men der er også nogle tydelige forskelle, som træder frem i datamaterialet. Alle de etnisk danske drenge, der har deltaget, kommer fra brudte hjem præget af skilsmisser, fædres kriminalitet, vold og generel mistrivsel. Det er den familiemæssige baggrund, der træder frem i deres fortællinger her.

De unge med etnisk minoritetsbaggrund, som er i mit materiale, er derimod stort set alle sammen vokset op med begge forældre, og forældrene har været meget støttende omkring deres barndom og opvækst – og omkring deres skole og fritidsaktiviteter. Om 'at opføre sig ordentligt', som de kalder det. For dem tyder det på, at det boligområde, de er vokset op i, har haft afgørende betydning. Hvilket tilsyneladende ikke har nogen som helst betydning for de etnisk danske drenge. De betoner slet ikke deres opvækst i et bestemt boligområde som noget, der er interessant.

Det kunne tyde på, at der er en tendens til, at når minoritetsunge glider ind i bandesam-

menhænge, skyldes det faktorer i det boligområde, de vokser op i. En del af dem ville muligvis aldrig være havnet i kriminalitet, hvis de boede et andet sted.

3

BEHOV FOR NUANCEREDE INDSATSER

Meget af den viden, vi har om de unge i for eksempel bander, har været baseret på kvantitative metoder, hvor det er deres kriminalitetsadfærd, der er i fokus. Jeg retter blikket mod deres egne perspektiver og erfaringer med livet.

Det, jeg kan se på baggrund af mine undersøgelser, er, at der er brug for mere nuancerede og komplekse indsatser. Det er f.eks. tydeligt, at socialpædagogiske indsatser har betydning på forskellige tidspunkter i de unges liv. I den periode, hvor vi laver mange socialpædagogiske indsatser igennem skolerne – når de unge er 14-19 år – er de unge faktisk ikke interesserede i at tage imod indsatserne og kan slet ikke se nogen mening med dem. Livet går stærkt, man mærker adrenalinsuset, man er interesseret i fuld fart og spænding og kan slet ikke forstå, hvad man skal være i skole for, eller hvad man skal være i fritidsprojekter for.

Men når de unge kommer op i starten af 20'erne, kan de pludselig se formålet med det, de kan blive tilbudt i form af mentorordninger, skoleprojekter osv., for nu vil de gerne noget med deres liv. De vil gerne have deres skolegang afsluttet, og de vil rigtig gerne have en uddannelse. De socialpædagogiske indsatser skal sætte ind meget tidligere end i dag, hvis man skal nå de unge, før de glider ind i kriminalitet.

Det er ikke nogen naturlov, at udsatte børn også ender som kriminelle. Vi kan faktisk som samfund skride ind. Hvis vi får en mere forskningsinformeret forståelse af, hvad det er for problemer, vi står med i det danske samfund, kan vi bedre gøre noget ved det og udvikle et mere inkluderende samfund. ■

KIRSTEN ELISA PETERSEN

Psykolog, lektor ved Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU), Aarhus Universitet. Leder af forskningsprojekterne 'Betydningen af sundhedsplejens indsatser rettet mod udsatte børn og familier i ghetto-lignende boligområder' og

'Stemmer fra en bande – en analyse af unge bandemedlemmers opvækst og hverdag i bander'.